

ПРОДУКТИВНІ ЯКОСТІ ТА БІОЛОГІЧНІ ОСОБИЛИВІ
ЖИРНОМОЛОЧНОГО ТИПУ ЧЕРВОНОЇ ПОРОДИ¹Інститут тваринництва степових районів ім. М.Ф.Вовчака АС України
Національний науковий селекційно-генетичний центр з вівчарства²Інститут розведення і генетики тварин УААН³Луганський державний аграрний університет⁴Кримська державна сільськогосподарська дослідницька станція

У грудні 1998 року Науково-технічною радою Міністерства
державного животництва затверджено жирномолочний тип червоної породи.

Науково-дослідна і селекційно-племенна робота з вивчення
проводилась у базових племінних господарств АР Крим (Сімферопольська, і
ім. Держинського, НВО “Еліта”), Херсонської (Зоря), Івано-Франківської
кої (“Нива”), Запорізької (ім. Кірова), Донецької (Більшовик), Луганської
“Росія”, дослідне господарство Донецького інституту агропромислового
виробництва, ім. Чкалова), Дніпропетровської (Львівська).

До апробації нового жирномолочного типу поголів'я породи
продуктивність за першу лактацію становила 4311 кг т молока, жива
жива маса корів – 480 кг, за другу відповідно 5529 кг, 4,81% жиру
і старше – 5650 кг, 4,07% і 530 кг, що перевищує вимоги лінійних
за надосм відповідно на 420; 461 і 469 кг і заміщує сом тривалості
0,07%. На одиницю продукції вони витрачали в середньому
менше порівняно з червоними степовими породами (1,0 т корму на
на один кг молока).

Мінливість надою (Cv=10-21,2%) і жирності (11% молока) СС
дах достатня для проведення ефективного відбору і подальшого
стад за розведення помісей “у собі”.

Використання бугаїв поліпшуючих порід привело до збільшення
жирності молока. Найбільша частка жирномолочних ківів
даними бонітування за період з 1976 до 1995 року відміняють
водів “Широке” АР Крим, ім. Кірова (59,9%), “Зоря” (50,6%),
(55,6%) та “Більшовик” (56,6%) і “Росія” (7,2%). Дослідний
зазначений період вона збільшилась відповідно на 17,8; 17,1; 17,1;

У кожному стаді лактують корови, які підтримують високу
дуктивність і жирність молока. Більшість з них належать до
і ліній Цируса 16497, Хоягера Е 2168, Корбіти І 66696, Біжков
нде Тела 26727, Мідоу В'ю Дестіні 118619, Гаїбавала Е 4836,
ток у племзаводі “Широке” – це корови Ріка 1752516 (5 ліній)
кг, вміст жиру в молоці – 4,02%, жива маса 50 кг), Ула (50
4,26%, 550 кг), в племзаводі “Малинівка” – Олагіга І 22944, (50
600 кг), Модниця 1087 (7, 10659 кг, 4,25%, 53 кг), Олена 4836
4,11%, 550 кг); в племзаводі “Зоря” – Зімуки 288888 (2, 1026
кг), Найда 1010 (8, 10015 кг, 3,87%, 620 кг) та інші.

Тварини нового селекційного досягнення мають червону і вишнево-червону масть. Вим'я у корів на 74,4% чашовидної форми, інтенсивність молоковіддачі – 1,79 кг/хв, індекс вимені – 49-50%. За умовною величиною вимені (обхват х глибина) вони переважають чистопорідних червоних степових корів на 8,2%, за обхватом, довжиною, шириною та індексом вимені – на 3,2, 3,8, 5,7 і 10%. Повновікові корови мають добре розвинуту грудну клітку (глибина – 65,7-73,6 см, ширина – 39,9-48,6 см), довгий тулуб (150-166 см), задовільний показник обхвату грудей (186,6-197 см). Вимогам стандарту для типу більшою мірою відповідають тварини з умовною кровністю за англєрською породою 75-87,5%.

Корови жирномолочного типу характеризуються задовільною відтворною здатністю. Тривалість періоду між отеленнями становить у середньому 375 днів (lim 275-396), сервіс-період – 89 днів (lim 71-115), коефіцієнт відтворної здатності – 0,97 (lim 0,91-1,00).

Телиці за живою масою до 18-ти місячного віку в задовільних умовах вирощування мають незначну перевагу перед червоними степовими (на 10-16 кг). Їх жива маса підвищується за збільшення умовної кровності за англєрською породою лише до 75-87,5%. У 18 місяців вони мають середню живу масу 379 кілограмів, а у племінних заводах “Малинівка”, “Зоря”, “Широке” та “Більшовик” – 400 кг і більше.

Узагальнюючи дослідження за показниками резистентності худоби, не виявлено негативного впливу з боку поліпшуючих порід на такі захворювання, як лейкоз і мастит. Найбільш стійкими до них були 3/4-кровні тварини, серед яких виявлено 22,4% корів із субклінічною формою маститу (проти 36,1 і 38,4% у тварин інших порід та їх поєднань). Більш високу теплостійкість (за Раушенбахом) мали 1/4-кровні помісі (70,4%), найменшу – чистопорідні англєри (59,0%). Напівкровні тварини за цим показником (63,9 %) наближались до червоних степових (65,4%). Проте, температура шкіри (на спині, боках і животі) у чистопорідних, 1/2 і 3/4-кровних англєрів була на 0,2-0,3⁰С нижча порівняно з червоними степовими, що свідчить про кращий розвиток потових залоз у перших. У помісей мінливість площі секреторної поверхні потових залоз (Cv=22,7-23,2%) була більша на 5-11,0%, що дає достатню можливість селекції бажаних фенотипів.

У корів жирномолочного типу більш вирівняна і стабільна лактаційна крива. Коефіцієнт стійкості лактації (за І.Югансоном і Хансоном, 1940) у них становить 77,0%, проти 71,0% у червоних степових ровесниць. Коефіцієнт спаду лактаційної кривої у перших був у середньому на 4,1% менший (92,5 проти 96,6%), що свідчить про кращу її рівномірність.

Серед негативних чинників, які вплинули на ефект схрещування, слід відзначити скорочення тривалості господарського використання корів (4 лактації у корів жирномолочного типу проти 4,81 – у червоних степових). У корів апробованого типу, що вибули, порівняно з червоними степовими збільшилася (на 7,8 і 3,5%) частка тварин, що вибули з причин захворювання вимені та гінекологічних хвороб (за даними вибуття 10936 голів).

Бугайці жирномолочного типу характеризуються задовільними відгодівельними якостями. У порівняльному досліді, проведеному в АР Крим, не

виявлено вірогідної різниці за живою масою молодняка червоної степової породи та її помісей з англєрською. Середньодобовий приріст за період відгодувлї у тварин червоної степової породи склав 776 г, у тварин жирномолочногo типу – 800 г. М'ясо помісних кастратів менш жирне, що зумовило зниження забійного виходу на 5% (59 проти 54%).

З метою з'ясування генетичного впливу вихідних порід і визначення специфіки нового типу досліджена його імуногенетична структура. У групах помісних тварин з урахуванням усіх варіантів схрещування виявлено проміжний характер успадкування більшості антигенів та алелів дев'яти систем груп крові. Між тваринами нового типу та червоною степовою, англєрською і червоною датською породами індекси імуногенетичної подібності за сукупністю еритроцитарних антигенів знаходяться в межах 0,9464 – 0,9873, а за алелями В-системи груп крові – на рівні 0,7511– 0,8741, що підтверджує високий рівень успадкування молекулярно-генетичних маркерів при схрещуванні вихідних порід.

Жирномолочний тип створюваної червоної молочної породи характеризується достатньою гетерогенністю. У ньому виявлено 136 алелів В-локусу груп крові за коефіцієнту гомозиготності 0,0469. Одночасно він є високо консолідованим. Сумарна частота 26 найбільш розповсюджених алелів складає 78,3%, а загальне число ефективних алелів дорівнює 21,3.

Наведені імуногенетичні параметри свідчать про можливість ефективної подальшої масової селекції. Підвищення ступеня консолідації та міжгрупової диференціації доцільно здійснювати шляхом застосування цілеспрямованих підборів за молекулярно-генетичними маркерами та впровадження системного генетичного моніторингу в популяції створюваної червоної молочної породи.

В племазаводах "Малинівка" та "Зоря" виявлено стабілізуючий вплив помірнього інбридингу на розвиток господарськи корисних ознак. Але його слід застосовувати лише за умов повноцінної годівлі та спрямованого вирощування з метою одержання препотентних бугаїв (лідерів) або цінних родин.

Однією з основних вимог до господарств, де розводиться жирномолочний тип, є такий рівень годівлі, який забезпечив би розвиток племінного молодняка на рівні понад 600 г середньодобового приросту від народження до 18-місячного віку.

УДК 636.32/38.082.11/681.142

Л.О.СИРОТЮК

ОЦІНКА БАРАНІВ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут тваринництва степових районів ім.М.Ф.Іванова «Асканія-Нова» УААН –

Національний науковий селекційно-генетичний центр з вівчарства

Інформаційні технології, як комплекс засобів збереження, обробки, передачі та відображення інформації починають широко використовуватися у всіх сферах управління та наукових дослідженнях, що забезпечує високий інтелектуальний рівень робіт, які виконуються, змінює характер трудової діяльності фахівців та підвищує продуктивність праці в десятки разів.